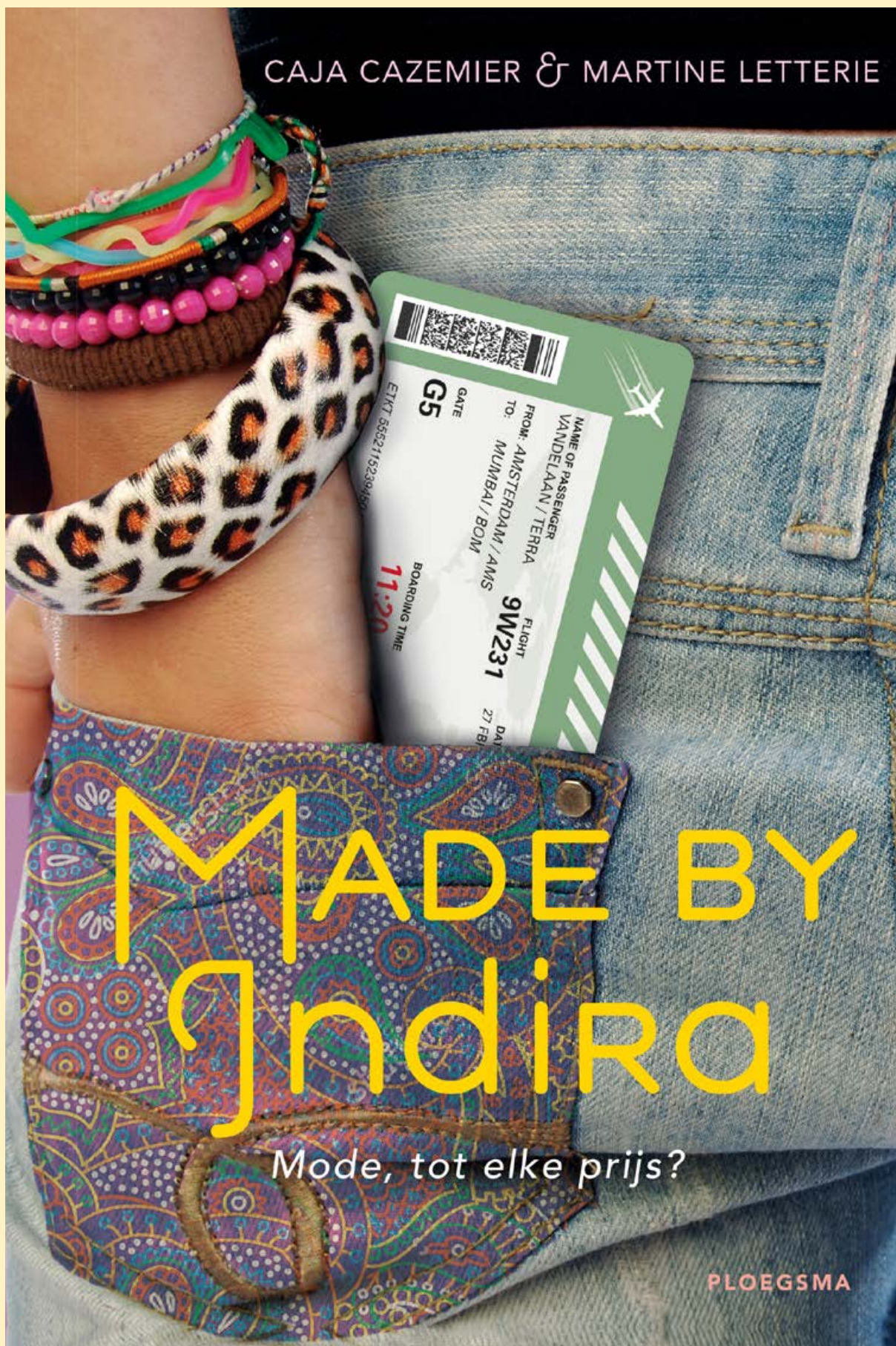


ploegsma
kinder- & jeugdboeken

Lesbrief

CAJA CAZEMIER & MARTINE LETTERIE



Auteurs: Caja Cazemier en Martine Letterie · Omslagontwerp: Nanja Toebak · ISBN: 978 90 216 7702 6
Uitgeverij: Ploegsma, 2018

Over het boek

Terra houdt van shoppen. Al haar geld gaat op aan nieuwe kleding, en als ze die goedkoop kan scoren, is dat natuurlijk top!

De Indiase Indira is geronseld om in een spinnerij te gaan werken. Zo hoopt ze de schulden van haar familie af te kunnen lossen. Maar de mooie beloften van de fabriek blijken allemaal leugens te zijn geweest.

Bij een reis naar India ontdekt Terra dat er een heel verhaal zit achter de kleren die ze koopt. Een verhaal dat niet zo mooi is...

Foto: Bertus Molenbuur



Caja Cazemier en Martine Letterie hebben voor het boek gesproken met 75 meisjes in India. Hun verhalen hebben ze opgetekend. Nog steeds zijn er veel meisjes die onder erbarmelijke omstandigheden in fabrieken moeten werken. Niet alleen in India, maar ook bijvoorbeeld in buurland Myanmar. De beide schrijfsters zetten zich in om dit onder de aandacht te brengen.

Wilt u met uw klas ook helpen? Lees dan op pagina 210 wat u kunt doen.

Discussie

Luistervaardigheid & spreekvaardigheid

Het boek *Made by Indira* is een perfect boek om als uitgangspunt te dienen voor een discussie over onze consumptiemaatschappij. U kunt bijvoorbeeld kiezen voor een van de onderstaande onderwerpen.

1. Koopjes jagen

Laat de leerlingen nadenken over de vraag hoe vaak ze nieuwe kleding kopen. En waar kopen ze dat dan? Kopen ze net als Terra weleens kleding van 3 euro? Of willen ze het liefst merkkleding? Weten ze waar de kleding die ze vandaag dragen vandaan komt? Neem de ruimte om de leerlingen te laten checken wat er op de etiketten van hun kleren staat. Is de kleding in Europa gemaakt? Of in Bangladesh of India? Vinden ze het belangrijk om te weten waar hun kleding vandaan komt? Waarom wel of niet?

2. Consuminderen

Vraag eerst of de leerlingen weten wat consuminderen is. Geef ze een halve minuut de tijd om erover na te denken en vraag dan willekeurig aan een paar leerlingen of ze het kunnen uitleggen. Laat ze elkaar aanvullen. Zouden de leerlingen overwegen om te consuminderen? En wat zouden ze kunnen laten liggen? Kopen ze weleens tweedehands kleding? Of geven ze zelf hun kleding weg? Zoals Terra haar kleding aan een buurmeisje geeft? Wat vinden ze ervan dat iemand al na één keer dragen kleding wegdoet? Zoals Justin Bieber ooit zei dat hij een onderbroek nooit een tweede keer droeg.

3. Armoede

Wanneer ben je arm? Start met deze vraag en laat de leerlingen bepalen wat het volgens hen betekent om arm te zijn. Kun je in Nederland ook arm zijn? Leg uit dat er in Nederland ook veel mensen onder de armoedegrens leven, maar dat deze in de regel nog opgevangen worden. Doordat we een bijstand-systeem hebben, waarmee mensen een bijdrage krijgen voor hun levensonderhoud. Maar ook door mensen die goede doelen starten, zoals de Quiet-community. Dit platform werft sponsors om haar leden iets aan te kunnen bieden wat ze normaal gesproken niet kunnen betalen, zoals een dagje uit of een bezoek aan de kapper. Zouden de leerlingen op deze manier ook sponsor willen zijn voor iemand die arm is? Of hebben ze zelf (in hun omgeving) te maken met armoede? Dit laatste is wellicht te moeilijk om voor uit te komen, maar probeer een open sfeer te creëren. Wat kunnen de leerlingen nog meer doen, behalve geld geven om iemand te helpen die niet zoveel geld heeft?

4. Recht

De tante van Terra, Willemijn, werkt voor een organisatie die zich inzet voor een wereld waarin iedereen recht heeft op goed en veilig werk met een loon waar je van kan leven. Praat met de leerlingen over bijbaantjes. Hebben ze een bijbaan? Zo ja, wat doen ze dan? Hoeveel uur werken ze normaal gesproken per dag? En wat verdienen ze per uur? Geef aan dat naaisters in India ongeveer 60 euro per maand verdienen. Hiervoor moeten ze zes of zeven dagen per week, 10 uur per dag werken. Wat vinden de leerlingen hiervan?

Jij en ik

Leesvaardigheid en spreekvaardigheid

Lees hoofdstuk 2: Een bloesje op het vuur.

Stap 1:

Laat de leerlingen eerst zelf nadenken over de verschillen die ze opmerken in het leven van Indira en dat van henzelf. Ze mogen dit opschrijven. Geef ze hiervoor ruim de tijd.

Stap 2:

De leerlingen delen hun bevindingen met hun buurman of -vrouw. Hebben ze dezelfde overeenkomsten en verschillen gevonden?

Stap 3:

Geef enkele leerlingen het woord om hun bevindingen met de klas te delen. En trek samen conclusies: zouden de leerlingen in India willen wonen? Waarom wel/niet?

Vandaag ben ik de bruid

Spreekvaardigheid

In hoofdstuk 4 wordt gesproken over een bruidsschat. Leidt een gesprek hierover in door te vragen of de leerlingen ooit zouden willen trouwen. Wordt er gespaard voor een uitzet? Wat kost zo iets? En wat kost een bruiloft hier in Nederland (ze kunnen op internet opzoeken wat de kosten zijn). Wie betaalt die kosten? De bruid en bruidegom zelf? De ouders van de bruid? Of die van de bruidegom? Vergelijk dat met de situatie van Indira.

Mannen betalen meer

Spreekvaardigheid

Stel de volgende vraag uit het boek aan de leerlingen in de klas:
'Waarom werken er vooral meisjes en vrouwen in de kledingindustrie?'

Weten de leerlingen het antwoord?

Niet alleen in India hebben vrouwen te maken met lagere salarissen, ook in het Westen is dat het geval. Laat de video zien van het Australisch café dat mannen extra liet betalen om aandacht te krijgen voor ongelijkheid. Zoek hiervoor op YouTube naar 'man tax café'. Wat vinden de leerlingen van zo'n actie? Zouden de jongens betalen?

Let op: de video is Engelstalig. U kunt zelf het beste inschatten of deze voor het niveau van uw leerlingen geschikt is.

Tip

Laat de leerlingen zelf ook zo'n ludieke actie bedenken om ongelijkheid onder de aandacht te brengen. Maak hiervoor groepjes van 4 leerlingen. Welke ongelijkheid willen ze onder de aandacht brengen? Voordat ze in actie komen, moeten ze op onderzoek. Wat houdt hun onderwerp in? Daarna kunnen ze een plan van aanpak maken. Moedig ze aan om hun actie ook echt uit te voeren. Dat kan op school, maar misschien ook in de eigen wijk.

Kastensysteem en mensenrechten

Luistervaardigheid en spreekvaardigheid

Kies uit onderstaande fragmenten om voor te lezen in de klas (of te laten lezen door de leerlingen) en praat daarna met de klas na over het onderwerp.

Fragment 1:

Vrouwen en mannen zijn gelijk,' antwoordt Dala Lekshmi. Op dat moment begint iedereen te lachen en door elkaar heen te praten.

Dala Lekshmi maant de meisjes tot stilte en als de storm eindelijk voorbij is, zegt Malarmathi: 'Als ik dit tegen mijn man zeg, zwaait er wat! En het is toch helemaal niet waar? Mannen zijn belangrijker, ze verdienen meer en ze zijn de baas. Shiva de almachtige is toch ook een man?'

'Bazen vinden mannen belangrijker dan meisjes,' vult Dipika aan. 'Wij zijn niets waard. Als een supervisor iets verkeerd doet, komt de baas voor hem op. Voor ons doet hij dat niet.'

Dala Lekshmi knikt. 'Dat is waar, maar daarmee heeft hij nog geen gelijk. India is lid van de Verenigde Naties en daarin is in 1948 al bepaald dat mannen en vrouwen gelijke rechten hebben. Sterker nog, moeders en kinderen hebben recht op 200extra bescherming. India heeft die verklaring ondertekend en er zelfs aan meegeschreven.

'Even is het stil en de meisjes in de kring kijken elkaar onzeker aan. 'Maar hoe zit het dan met de kasten?' vraagt Malarmathi dan.

Indira kijkt naar haar ernstige gezicht. Dapper, want ze weten allemaal dat het woord 'kasten' niet genoemd mag worden en dat ze volgens de wet niet bestaan. 'Goede vraag,' antwoordt Dala Lekshmi. 'En ik ben blij dat je hem hier durft te stellen. Volgens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens maakt het niet uit in welk gezin je geboren bent, iedereen heeft dezelfde rechten.'

'Maar waarom houdt niemand zich er dan aan?' vraagt Indira.

Voordat Dala Lekshmi antwoord kan geven, roept Jodika: 'Een betere vraag is: hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen in ons land zich er wél aan houdt?'

Dala Lekshmi schiet in de lach: 'Daarin heb je helemaal gelijk, Jodika. En ik denk dat we daar met onze cursus een begin mee maken. Het is belangrijk dat iedereen ervan op de hoogte is, dat mannen en vrouwen volgens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens gelijk zijn. Meisjes en vrouwen die dat weten, durven meer voor zichzelf op te komen.'

Fragment 2:

De nacht na de eerste gesprekken met de meisjes kan Terra niet slapen, ook al zoekt de airco in de hotelkamer in Dindigul zachter dan in de vorige en ligt het bed veel lekkerder. Nee, dat ze maar niet in slaap kan vallen, komt door al die verhalen die in haar hoofd rondspoken...

Vanmiddag hebben ze met nog twee groepjes meiden gesproken. Die ellende kruipt onder je huid en houdt je uit je slaap. Hele dagen staan, schreeuwende supervisors, mannen die hun handen op hun billen leggen of smerige dingen in hun oor zeggen. Als ze te veel tijd doorbrengen op de wc, krijgen ze extra werk. Ze hebben hoofdpijn en last van slapeloosheid door de nachtdiensten. Een telefoon hebben ze niet, ze kunnen maar af en toe met hun ouders bellen, die trouwens lang niet allemaal een telefoon hebben. Eén meisje werkte al vanaf haar elfde...

Maar wat Terra misschien nog wel het meest heeft geraakt, was het moment dat een van de meisjes, die steeds al nieuwsgierig naar haar had gekeken, aan haar had gevraagd: 'Werk jij ook?'

'Ik ga naar school,' had Terra geantwoord.

'Dat is goed.' Het meisje wiebelde met haar hoofd. 'Ik vond het leuk om naar school te gaan.'

'Ik wou dat ik nog op school zat,' zei een van de andere meisjes. 'Dan kon ik lerares worden.'

Het eerste meisje vertelt: 'Ik droomde ervan om dokter of verpleegster te worden.'

Terra ziet de dromerige blik in haar ogen nog voor zich... Het lag op het puntje van haar tong om te zeggen: 'Nou, dan ga je er toch voor!' Dat was haar bijgebracht: als je iets wilt, en je doet je best, kun je dat bereiken! Maar dat gold niet voor deze meisjes, in India lag dat anders.

Ze had aan de andere meisjes gevraagd wat hun dromen waren.

Toen ze naar school gingen, hadden ze die nog, zeiden ze...

'Maar nu?' had Terra aangehouden. 'Hebben jullie nu geen dromen?'

Ze zwegen, en uiteindelijk zei een van hen: 'Dat heeft geen zin, we kunnen toch niet naar school...'

Een ander meisje had nog gezegd: 'Mijn dromen liggen in de handen van mijn ouders. Die beslissen dat we moeten trouwen en die kiezen een man voor ons. Dan gaat mijn droom verloren.'

*Ze heeft vanavond uitgebreid met Willemijn na zitten praten.
Het was heel bijzonder dat ze zomaar kon horen hoe het
leven was van deze meiden, die zo ver bij haar vandaan wonen.
Maar het had haar ook aangegrepen.*

*‘Het geldt niet voor alle meiden in India, hoor,’ had Willemijn gezegd.
‘Meisjes uit de hogere maatschappelijke klassen kunnen wel langer naar
school en gaan wel studeren.’*

Praat over een of beide onderwerpen

- Weten de leerlingen wat het kastensysteem is? Zo ja, kunnen ze zich voorstellen dat ze in het kastensysteem opgroeien? Zijn er situaties te verzinnen in ons land die raakvlakken hebben met het kastensysteem? Doe als afronding van het gesprek de onderstaande opdracht over het kastensysteem met de leerlingen.
- Sta stil bij de vraag: hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen in ons land zich aan de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens houdt? Wanneer merk je dat de wet met voeten wordt getreden? Doe als afronding van het gesprek de onderstaande opdracht over het kastensysteem met de leerlingen

Tip

Bekijk de korte video van Amnesty International over het project Human Rights Tattoo (zoek op YouTube naar Human Rights Tattoo). Wat vinden de leerlingen van zo'n actie? Denken ze dat zo'n project van kunstenaars helpt? Zouden zij op deze manier willen uitdragen dat ze geloven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens?

EXTRA: Opdracht kastensysteem

De leerling is de expert

Verdeel de klas in groepjes van 4. U geeft ze het nummer 1 t/m 4.

Stap 1:

Elke leerling gaat eerst individueel op internet op zoek naar informatie over het kastensysteem. Ze krijgen hiervoor maximaal 10 minuten.

Stap 2:

De nummer 1 legt aan nummer 2 uit wat een kastensysteem is. Nummer 3 legt aan nummer vier uit wat het inhoudt. Als nummer 2 en 4 iets niet begrijpen, kunnen ze daarover een vraag stellen. Zeg dat ze alles wat niet duidelijk is, moeten opschrijven op één gezamenlijk stuk papier.

Stap 3:

Herhaal stap 2, maar nu draaien de rollen om. Weer wordt dat wat niet is begrepen opgeschreven.

Stap 4:

De leerlingen bekijken de overgebleven vragen. Ze proberen die eerst zelf uit te zoeken. Inventariseer of er nog open eindjes zijn in de groepen en houd daarover een groepsgesprek.

EXTRA:

deze opdracht kunt u vanzelfsprekend ook uitvoeren met mensenrechten als thema.

Campagne

Doe-opdracht

Het boek *Made by Indira* gaat over kinderarbeid. Laat de leerlingen een campagne bedenken die kinderarbeid tegen moet gaan. Wat wordt de boodschap die ze aan het publiek willen doorgeven? Wat is de slogan? Wat laten ze zien? Als ze weten hoe ze hun boodschap willen verspreiden, kunt u ze een poster laten maken. Dit kan met digitale middelen of door te werken met teken- schilder of collagetechnieken. Hang de posters op binnen de school.

Wat weet jij?

21ste eeuwse vaardigheden

Vorbereiding: Print de bijlage 'Wat weet jij' met begrippen die voorkomen in *Made by Indira*. Met deze oefening leren de leerlingen meer over de problematiek in India.

Stap 1:

Verdeel de klas in groepjes van twee. Geef de bovenste helft van het vel steeds aan leerling 1. Leerling 2 krijgt de onderste begrippen.

Stap 2:

De leerlingen maken bij hun begrippen korte omschrijvingen. Ze mogen hiervoor gebruik maken van hulpbronnen als internet. De informatie moet immers kloppen.

Stap 3:

De duo's kunnen nu starten. Leerling 1 geeft de omschrijving, leerling 2 probeert zo snel mogelijk te benoemen wat het begrip is. Als alle begrippen geraden zijn, wordt de boel omgewisseld.

Tip

Maak er een wedstrijd van. Wie is het snelst?

Nog meer lessuggesties?

De Schone Kleren campagne heeft lessen over eerlijke kleding.

Bijlage: Begrippenlijst bij opdracht Wat weet jij?

kinderarbeid	kastenstelsel	supervisor
ontwikkelings-samenwerking	district	punja
spinnerij	uitbuiting	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens
NGO	bruidsschat	secretariaat
registratie	chappals	adrenaline
misbruik	mission/missie	offer